

ro diebus tres minimum horas hoc eodem cilicio se macerabat, donec rem sacram celebrasset. Id unum rimari potuimus de voluntaria hominis castigatione: plura suspicari licet ab illo suimet odio salutari, atque animo certè pronò ad debellandam carnem, ne unquam de castimonia triumpharet. Sed quidquid fuerit de hac externa luctatione; profectò adeptus est (quod casu excidit ab ejus ore) nihil penitus commoveri, quasi lapideus esset, nec omnino carne constaret, ad foeda in hanc virtutem crimina, quae plura in poenitentiae tribunali judex audivit.

Sanè meritò affirmare possumus, obediisse Dionysium usque ad mortem; tum quia toto suae vitae intervallo libentissimè obtemperaverit, tametsi plura ipsius indoli peracerba Majores illi praeceperint; tum praesertim quod facto concedere maluerit, quàm imperata non facere. Plures erant, qui ob prostratas ejus vires, atque imminens vitae periculum, ipsum urgerent, ut a Superiore impetraret vacationem a Ministerio, quod tanti steterat ejus valetudini; sed cum ab alio ingenii severioris audiret, praestare quidem suo judicio, mori obtemperando, et munus commissum exercendo; hujus consilium (fortasse quia durius, et sibi magis adversum) elegit, quod sequeretur. Quod cum semel constituisset, si quis denuo suggereret, ut cessationem a munere postularet; magnanimus respondebat: *Equidem obfirmato sum animo nihil recusandi, quod Superior indixerit; ut fidentius aliquando deprecet a Deo poenam aeterni*

terni supplicii, quam utique meis criminibus merui. Totus ad Lojolae mentem, imperanti Moderatori non solum opere obsequabatur, sed etiam judicium demississime subjiciebat: ut, si quis, ipso praesente, auderet in Majorum decretum, aut gubernandi rationem obloqui, ex templo Dionysius illorum causam ageret efficacissima eloquentia; et semel visus est exuere tantisper consuetam vultus mansuetudinem, dum in quemdam Superioris obtrectatorem haec severe pronuntiavit: *Offensioni non modicae mihi es, quod haec ausis in hominem loqui, quem Dei vices gerentem cogimur venerari.* Nihil inde mirum, pendere Dionysium ab hominum nutu, quos Dei loco sibi legitime praepositos veneratione prosequabatur. Pari fere obsequio pendebat ab eorum judicio, quos erratorum suorum censores ultro ipse designabat. Socius quidam de illata sibi a Dionysio injuria apud ipsum conquestus est; qua de re Dionysius cum juvenem Sacerdotem, quem sibi censorem esse precatus fuerat, consuleret, atque ipsum audiret modeste respondentem, aequam videri sibi conquerentis causam; mansuetissime aperuit, cur ita se gesserit, nihil certe putans a justitia deficere; ac tandem insigni animi demissione adjunxit: *Sed quoniam tu judicas, errasse me; nihil tale in posterum committam.* Et profectò, quam dedit fidem, liberavit. Haud facile occurret Medicis infirmus aequè obediens, ac fuit Dionysius; qui ut totam seriem infirmitatis ad primò venientem deferebat, in haec desinere

solitus est: *Scias, velim, quidquid faciendum jaseris, nulla me tergiversatione obtemperaturum: proinde sive amara, sive putida, sive alio quovis nomine ingrata, potes ad arbitrium praecipere.* Praecepit ille, ac nihil cunctanter aegrotus obediit, etiam in illis, ad quorum graveolentiam sine dubio se nauseaturum, Magistra experientia, didicerat. Coccolati potionis appetentissimi Mexicani sunt, quam nimirum quotidie mane, ac vespere sumere assuescunt a teneris; et haec erat una, quae paulum relevabat Dionysii aegrotantis extremam inedia. Non illi vetuit Medicus potionem istam, sed tantummodo leniter insinuavit, utile fortasse futurum, si ab ea temperaret; quae satis una fuit insinuatio, ut aeger abiret in sepulchrum, quin vel semel ab eo die coccolatum gustaret. Jusculum quadam die cum voluptate sumere visus est, ac rogatus, num amplius appeteret? *Haec, ait, mihi sufficit rata portio, quam Medicus imperavit.* Invito conatu frangendi se in omnibus, interdum apparebat, quam gravis esset stomacho ejus cibus praescriptus; quod si rogaretur, num sibi jucundior esset cibus alius? in summa lenitate respondebat: *Id mihi jucundissimum, quod a Medici venit voluntate.* Percontabatur identidem, quota erat hora, quota etiam momenta; ut videlicet cibum, potionem, medicamenta sumeret in eo temporis puncto, quod Medicus designaverat. Eadem erat religione, quo, et quanto tempore debebat ex ejusdem praecepto in cubili sedere. Parem praestabat obedientiam

vale-

valetudinis ejus Ministris, qui sive volvere illum in lecto vellent, sive indusium mutare, sive quid aliud opportunum arbitrarentur; nunquam ille aut morosus negabat, aut rem differendam petebat; sed semper in haec affabilis: *Planè fiat, quod volueritis.* Ad haec, effusissimus agebat gratias de praestitis tanta charitate officii; veniam identidem postulabat, quod ipsis esset molestiae; multisque significationibus testabatur, summopere se dolere, quod in sui obsequium adlaborarent. Sacerdotis vocem, quem animi arbitrum et conscientiae rectorem sibi constituerat, tanquam coelo delapsam inaudiebat, in eaque penitus acquiescebat; utcumque ad turbandam ejus pacem vanis timoribus Deum offendendi, malus genius frequenter insurgeret. Quidquid ad fervorem animi excitandum, aegro veniret in mentem; nunquam agebat, praedicto Sacerdote inconsulto: quo judicante, rem omitti, demississime Dionysius: *Ita sanè, agebat, ad tuum arbitrium facerem, ad ipsum praetermittam.* Postremis vitae diebus pene fuit in periculo renuntiandi quotidiano solatio dapis Eucharisticae; quam rem in haec verba detulit Sacerdotis ipsius arbitrio: *Equidem, adventante ad me Numine, animum fervere non sentio; quod sanè argumentum est, a febris ardoribus non esse omnino mei competentem; ut hospiti Divino solummodo dicere audeam, me bipedum stupidissimum esse in ejus conspectu.* Decrevit Socius ille, nihil immutandum; aegrotusque maxima cum voluptate refecit se quotidie caelesti ali-

B b 3   men-

mento . Ferraria cum venisset Ravennam Dionysii germanus frater , ut postrema morientis colligeret suspiria ; incertus animo consuluit infirmus ; num Deo foret gratius , germanum ad se non admittere ? Nec profecto admisisset , nisi Doctor ille conscientiae suae pro fraterna pietate pronuntiasset . Eidem suo Doctori omnia minutissime patefecit animi arcana : *Nec enim , dixit , ignorare te volo , quis hactenus fuerim , quid modo agam , quid cogitem , quid etiam desiderem ; ut et tu liberius imperes , et ego tuius obediam .*

Magnum fuit hujus perfectissimae obedientiae fundamentum insignis animi demissio , quam Dionysius in singulis tum verbis , tum operibus respirabat . Praeter politiores litteras , aliasque humanas cognitiones , quibus mentem apprime imbuerat ; scientiis etiam illis excellebat , quae graviter exornant digne sapientem Sacerdotem : et fuit quidam , qui cum peritiam ejus consulto experiri voluisset , variaque sagaciter interrogasset de morum scientia , de animis ad perfectionis fastigium dirigendis , de scripto Dei Verbo ad Ecclesiae Doctorum mentem exponendo ; plane asseverabat , non modo nullibi peregrinum esse Dionysium , sed omnia semper locutum , qua facilitate , ac recto judicio faceret illarum scientiarum constitutus Magister . Attamen vir ille demississimus nunquam inflari scientia visus est ; nunquam aut in verbum , aut in factum prodire , quod vel remote significaret , in ejus animo elationem innasci ; quin
imo

imo sibi nihil omnino placebat , identidemque opus erat , ipsum erigere , ac rationum momento certum facere , quam iniqua deciperetur opinione , cum inopem ingenii se crederet : quae sane opinio perperam illum induxerat , ut sibi ingemisceret tanquam prorsus inutili ad Societatis ministeria . Ut erat natura suavissimus , a pluribus expetebatur ejus familiaritas ; nihilo tamen secius , ea suimet opinionem delusus , gravem se omnibus , atque oppido morosum arbitrabatur . Servile quodlibet officium ab alio sibi praestari , habebat in rebus , quas , dum liceret per valetudinem , nulla vellet ratione permittere . Quadam die socius enixe contendit , et tandem impetravit , ut coccolatum igni dilutum in vasculum demitteret , ac suis ipse manibus Dionysio porrigeret ; qui Dionysius et leve illud obsequium largissime donis rependit , et consueta vultus demissione ita Socium allocutus est : *Immeritum me , ac pauperem hodie maximi honorasti ; sed bene tibi vertat , quod ad Judae pedes Christus esse non recusavit .* Ut Socii alterius lavaret pedes , gravis inter illos orta est contentio ; petente Dionysio , ut sibi liceret , ad ejus pedes provolvi ; negante altero , se tale quippiam unquam permissurum . Plura sunt a nobis memorata , unde argumentari liceat , quam amaverit servilia , quam se se flocci aestimaverit : ut nullum fere ipsius vitae intervallum quis legat , quin hujus virtutis affirmativa indicia reperiat . Ab hoc etiam fonte descendebat illa in adversis quibuslibet egregia
tem-

temperantia : quidquid enim sibi accideret improperum , cum se suis erratis plura meruisse persuasum haberet , solummodo erumpebat in verba demissionis , gratiasque Numini agebat , a quo se infra meritum puniri asseverabat . Ita et in communibus calamitatibus , et in morbis crudelibus , quibus diu vexatus fuit , jucundum erat hominem aspicere vultu maximepere tranquillo ; a quo etiam non recedebat , sive immodico frigore , sive aestivis ardoribus urgere-
tur : nam ad cujuslibet tempestatis incommodum , opportune ingeminare audiebatur Davidica verba : *Benedicite , ignis , et aestus , Domino ; benedicite , glacies , et nives Domino .*

Debellavit motus animi usque ad mirabilem dominationem in suae naturae universum . Nihil unquam dissonum , nihil non elegans in ejus ore , aut oculis , aut totius corporis gestu conspiceres : ut pene viderentur illi animi affectus , qui peccantis naturae sunt germina , unam in Dionysio sequi Dominam rationem , ab una lege vim , et motum accipere . In subitis rebus plane compositus erat , ac paratus ; tanquam immunis esset motuum illorum , qui repente insurgunt , animo certe nihil conscio , nec ullo propterea dato tempore prudentiae decretis . Cum litteras accepit , quae sui Patris obitum nuntiabant ; tametsi prorsus inopinatus esset nuntius , minime imprudentem illum reperit ; nec , dum id legeret , visa est vel levissima significatio doloris in homine natura suavissimo , et Patris amantissimo . Ab indolis facilitate omnibus

nibus erat affabilis , ab innata misericordia officiosus , ab ingenti virtutum aliarum cumulo nullius amore non dignus ; proindeque tanquam jure suo complures inierat amicitias ; utique vero , quae virum probitate spectabilem nihil dedecerent . Has autem amicitias , quae poterant aliquo pacto humanum quid sapere , paulatim ex animo avulsit ; ac demum tam pari amore voluntas ejus omnibus adhaesit , ut in hunc praec alio non amplius inclinaret . Assidue volvebat mente , uno Dei nutu cuncta in orbe moveri ; et mortem ipsam , malorum in hac mortalitate postremum , non nisi ab ejus voluntate , qui vitam sibi ad paucos annos commodarat , venturam : quae quidem cogitatio (auditus est semel dicere) sola sufficit , ut nullo eventu interna mea serenitas perturbetur . Solidissimum sane fundamentum , super quod facile excitavit mirabile illud aequabilitatis aedificium , quod firmiter caute fluctibus contusa , nullo potuit periculo , nullis etiam ictibus alienae sive incogitantiae , sive malitiae labefactari ! Erat natura praeservidus , pronusque ad bilis assultus ; hanc autem hominis naturam plerique sociorum ignorabant : cum iteratis victoriis ita illam subegisset , ac penitus compressisset , ut ingenitam ipsi crederent , quam praeseferebat , columbae mansuetudinem . Minister Mexici cum per domestica deambulacra conspexisset externum quemdam , qui ad cubiculum Socii , theologiae dantis operam , contendebat ; placide , ut solebat , ipsi enuntiare pro munere non omisit , ejusmodi Sociis ne-
fas

fas esse, in ipsorum cubicula externum ullum
 admittere. Cum autem ille, qui et laurea, et
 genere conspicuus erat, dignitatem offendi suam
 existimaret, atque ad domus Moderatorem de
 illata sibi, ut aiebat, injuria quereretur; hic
 Moderator Dionysium accersivit, coegitque, ut
 volentem Doctorem in praedicti Socii cubicu-
 lum ipse conduceret. Arduum profecto impe-
 rium! Sed nihil aut pudor, aut ira Dionysium
 impediunt, quominus vultu imperturbatus, at-
 que eleganter urbanus in ipsum cubiculum, cu-
 jus aditum prius negaverat, Doctorem illum,
 victoria sedatum, introferret. Id autem ei con-
 tigit ab homine, qui et meritis, et pietate cla-
 rus erat, et constitutus in Magistratu, funge-
 batur auctoritate Dionysium frangendi, ac de-
 primendi, summopere confisus ejusdem virtuti.
 Acerbiora ipsi venerunt ab aliis, aut natura
 inurbanis, atque impolitis, aut miserum in mo-
 dum effraenatis, quorum unus, alterve non ra-
 ro inveniuntur, qui numerosas familias, etiam
 sanctissimas, inturbant. Designatum olim
 Dionysium, qui externum infirmum pro confes-
 sione audiret, redeuntem a munere Socius Ad-
 jutor, datus illi comes, oravit, ut amici do-
 mum obiter intrarent: quod cum se posse fa-
 cere Dionysius negaret, non prius impetrata
 Superioris facultate; id satis fuit, ut Adjutor
 ille plura evomeret furiosorum more; quae ve-
 ro nullum expostulationis verbum elicere a tem-
 perantissimo Dionysio potuerunt. Fuit quidam,
 quem ab elata, et aspera natura fere omnes
 aver-

aversabantur: et hic totis viribus diutine cona-
 tus est, Ministrum Dionysium ad iram provo-
 care, ut pene videretur tanquam in gloriam
 quamdam, in id aspirare, ut ille excandescer-
 ret. Postea vero quam efficacissimas artes ad
 finem obtinendum saepius adhibuit, et importu-
 nis admodum horis identidem illum convenit,
 et quaesitis perperam causis, arroganter, et
 impudenter ipsum allocutus est; postremo vi-
 ctas dedit manus, et ingenue confessus est, se
 prius delassatum esse, quam obtinere potuisset,
 non modo intuere commotum stomacho Diony-
 sium, sed nec modice recedentem ab illa sua-
 vitate, quae in ejus vultu mirifice constans eni-
 tebat. Ut Ministerium quodammodo sapiebat
 censuram, et munus habebatur oppido difficile;
 non semel accidit, ut nonnulli, quo loco pos-
 sent inaudiri a Dionysio, ipsius rationi guber-
 nandi obtrecentarent: ille vero semel tantum rem
 se inaudisse significavit; non quidem ut cum
 illis expostularet, sed ut causam placidissime
 redderet, cur id fecisset, quod dederat obtre-
 ctationi argumentum. Nec defuere, ut facile
 est in tanta hominum multitudine, ac rebus ma-
 xime perturbatis, qui et verbis elatioribus, et
 interdum contumeliosis, dignitatem ejus petu-
 lanter offenderent: fuit etiam ingentis impuden-
 tiae sannio, qui et privatim, et publice Mini-
 strum suum irideret. Ille vero ad haec omnia,
 vel mansuetus interrogabat: Quid ergo mali fe-
 ci? Vel in verba Dei amorem significantia e-
 tumpebat; vel insanientium audaciae silentium
 altis-

altissimum opponebat. Socius alter in portu Mnestei Iodices a Dionysio cum postulasset: *Unum stragulum*, ait ille, *tantummodo habeo, quo noctu cooperior; id si placuerit, libenter tibi concedo*. Profecto, respondit alter incredibili rusticitate, hoc pro meis usibus consentaneum erit. Quod cum dixisset, sine stragulo reliquit Dionysium; qui mirabiliter temperans obmutuit.

Credebat, quasi corporis oculis intueretur, quae mysteria omnia sive Deus olim manifestavit, sive per Ecclesiam credenda proponit: cuius Fidei eximium erat argumentum inflammata illa pietas in Eucharisticum Dominum. Ab eo sane inter primos initium habuit laudanda consuetudo, Numen Eucharisticum domi asservandi: quam quidem consuetudinem sanctissime custodiere Socii usque ad Societatis excidium. In amoribus habuit, ante hoc Numen assidue, ac longo tempore prosterni, pieque ac semper nudo capite, utcunque torperet frigore, illud adorare. Ab suo cubiculo exire non poterat, quocunque vellet pergere, quin juxta domesticum sacrarium transiret: nunquam vero transibat, quin demissa pietate genua flecteret, ac Fidem ferventissimum excitaret. Hanc genuum flexionem festine, incogitanter, et quasi more pecudum, a quibusdam agi, vehementer dolebat, et saepe lamentabatur. Jucundam sibi ducebat occupationem, quam saepissime mundare ampullas vitreas pro vino, et aqua Sacerdoti ad aram ministrandis, oleum addere lampadi, lumen exsuscitare, hisque similia, quae ad elegantem

tem sacelli munditiam attinerent. Et cum timisset Socius aedituus, haec agere Dionysium, quo blande ipsum moneret de indiligentia in suo munere: *Id equidem facio*, ait ille, *non quod te defecisse animadverterim, sed quoniam me maxime delectat, in iis, quae cultus Domini sunt, meas manus, et operam adhibere*. Admonuit olim aedituum, nescio quid concinne disponi, quod in ara Numinis videbatur non apte collocatum; et inter haec ingenti suspirio emisso, quod renovatus Fidei fervor ab imo pectoris extorsit: *Domine*, inquit, *dilexi decorem domus tuae*. Jucundi erat spectaculi, actuosam ejus operam in Eucharistici Numinis obsequium intueri, ad Corporis praesertim, et ad Cordis Jesu Christi solemniam; et quo tempore sollicitus erat de altaris ornatu, qui pro rerum inopia elegantissimus fieri posset, identidem audiebatur in haec Jesum alloqui: *Sic nos tu visitas, sicut te colimus*: in aliave, quae singularem ejus voluptatem in iis agendis, et religiosam mysteriorum Fidem significabant. Quae quidem ab ejus pectore tam ardentia erumpebant, ut, quotquot aderant, flammae fierent participes, atque ad praesentis mysterii religionem excitarentur. Et hinc facile conjicitur, quam fervido conatu a maculis vel minimis conscientiam tergeret, ut mundis manibus Numen contingeret, cordisque hospitio purissimo quotidie susciperet. Ab hac Fide comparebat in Ara Minister Christi tam pie modestus, ut supra demonstravimus, atque eximie diligens in Ecclesiae ritibus fideliter obser-

servandis: quorum rituum ne praeteriret vel minimum, unum aliquem Sacerdotem orabat semper, ut sibi sacrificanti interesset, pollicito quidem praemio, siquid in eo genere peccare se animadverteret; ac certe Socio cuidam, qui monuit ipsum de levi errato ab se commisso in ejusmodi caeremonias, mercedis loco sumptus omnes pro itinere ad Lauretanam Domum persolvit. Hoc iter cum egit ipse, tametsi stomacho saepius langueret, viae se dabat quotidie jejunos; ut versus meridiem ad Aram faceret, quo tempore prandium in diversorio parabatur. Hac una Fide suffultus complures horas genuflexus quotidie durabat, oculis aut humi, aut in altari defixis, in profunda sacrorum meditatione, quibus aderat. Pro Fide vitam amittere, maxime in votis habuit; quod manifestum fecit, cum juxta Mauritaniam navigans, aliis timore correptis, ille ad familiarem in laetitia vultus haec dixit: *Utinam in piraticam agentes incidere, et sanguinem pro Christi Fide ad postremam guttam profunderem!* In ejusdem Fidei obsequium intensissime studebat Divino Codici; et Sociis juvenibus auctor erat, ut ab eo volvendo nunquam cessarent, in quo certe profectum, et delectationem animi reperirent.

Firmissime intuebatur Deum tanquam primam causam beatae aeternitatis, ut etiam meritum, quibus obtinent sibi Mortales nunquam amittendam coronam; quae omnia sibi a Deo donanda, nulla tergiversatione sperabat.

Sae-

Saepe in colloquio familiari narrabat, ut alios ad hanc Fiduciam cohortaretur, pium quemdam Sacerdotem fuisse in igne lustrali excruciatum eo nomine, quod plane desperavisset, se recta e dolorum lectulo ad beatorum gaudia volaturum: *Cujus exemplo, aiebat, in magnam adducor laetitiam, ut minus timeam a mea malitia, quam spero a Divina Misericordia.* Jam jam e corporis custodia evocandus, audivit Sacerdotem lecto proximum, qui totis viribus ipsum hortabatur, ut speraret, a mortali carcere se ad immortalem gloriam e vestigio transiturum; addebatque Sacerdos idem: *Plures meae sententia sunt, qui post mortem purgandi ad tempus idcirco detinentur, quod ab hac Fiducia defecerint.* Dionysius vero moribundis labris, et justorum sinceritate respondit: *Equidem credo, ad Optimi mei Judicis tribunal nullo me reum peccato diffidentiae venturum.* Bononia Pisaurum profectioem adornans, de morte sibi impendente, quasi de re nihil dubitanda, cum familiari colloquebatur, et post plura Fiduciam suam aperte significantia, in haec tandem desiit: *O solatium humanis verbis ineffabile! quod agendum mihi est cum Deo infinite misericorde!* Assiduus erat in illis ingeminandis: *Fiat misericordia tua, Domine, super nos, quemadmodum speravimus in te;* aiebatque, male sibi consulere, quin imo diras in semet effundere, qui modice in Deo sperans, ejusmodi verba pronuntiaret. Mirum erat, quam adhiberet navam, et strenuam eloquentiam, quantamque verborum efficaciam in haec virtu-

virtute promovenda, cum praesertim aliqua. ut-
 geret calamitas; et quo gravior haec esset, eo
 magis Divino auxilio se committebat, vehe-
 mentiusque alios cohortabatur, ut eidem ancho-
 rae firmiter adhaerent: quo sane calamitatum
 tempore, Divinorum librorum verba ita oppor-
 tune memorabat, Christianam Fiduciam in ani-
 mis omnium excitaturus; ut nulli non pateret,
 quam assiduus hos legeret, quam intentus Di-
 vinae Bonitatis argumentum meditaretur. Hanc
 hominis efficaciam, quoties de excitanda in ali-
 cujus animo Divina Fiducia ageretur, magno
 emolumento Barraganus probavit, supra a no-
 bis memoratus; qui cum morti proximus vehe-
 menter timeret Deum Judicem, atque opem in
 gravissimo angore a Dionysio postularet: *Nihil
 est, excepte iste, cur desperes: tu quidem omnino
 ut sis inops meritorum, attamen ditissimus est Je-
 sus Christus, qui pendens e Cruce te amantissi-
 mus intuebatur, et Patri Aeterno pro te, qui
 nunc times, vitam suam libenter immolavit: ne-
 que vero a tuis meritis duntaxat aeterna tibi sa-
 lus erit, sed a meritis ipsius Dei hominis, quae
 scimus morienti cuilibet, dummodo peccata rite ex-
 piaverit, sine dubio profutura.* Quae verba, his-
 que similia, pari efficacia, et suavitate ab inti-
 mo Dionysii fervore prodeuntia, in eam Fidu-
 ciam Barraganum erexerunt; ut a praedictis flu-
 ctibus in malaciam admodum tranquillam deve-
 nerit, nec ultra exoaverit ab sua meritorum ino-
 pia: quin imo Socio postmodum suggerenti, ut
 morbi cruciatus patienter exciperet, quo poe-
 nas

nas lueret errorum: *At ego, respondit, ob Chri-
 sti merita in beatos annumerabor; ob eademque spe-
 ro, lustralis ignis immunem me statim ab interi-
 tu futurum; atque eatenus his confido, ut tametsi
 cruciatus non haberem Numini offerendos, fiden-
 ter tamen jus meum in Jesu meritis collocarem.*
 Quanta est efficacia verbum, cum ab eo pro-
 dit, qui eminet in virtute, quam suadet!

Excelluit etiam in ejusdem Numinis amo-
 re, cui firmissimus confidebat; et ab hoc amo-
 re valere plurimum caeterae virtutes, quas
 adhuc descripsimus. Operibus, verbis, cogita-
 tis, Deum amabat, Deum quaerebat; nec se-
 mel haec ab ejus ore audita sunt: *Equidem non
 ignoro, meam in Ministerio agendi rationem non
 omnibus placere; caeterum Dei obsequium, nec
 hominum, nisi propter Deum, in votis mihi est.*
 Cum opus, quod semel aggredi constituerat,
 in Dei esse gloriam existimabat; nihil unquam
 omisit, fortitudinem opponere difficultatibus,
 quae orirentur ab hominibus, cujuslibet isti
 essent auctoritatis. In sacris olim excursioni-
 bus, lustrandum venit oppidum, in quo viri
 quidam, primae ibi dignitatis, plane obsiste-
 bant faciendis concionibus, et reliquis de mo-
 re ministeriis exercendis. Dionysius autem, qui
 omnino judicavit, id esse ab Stygiis furiis in
 animorum perniciem; tantisper exiit agni man-
 suetudinem, et nihil pavidus ad oppugnantium
 auctoritatem, Dei causam egit summo fervo-
 re, ac tandem obtinuit, sacris concionibus, et
 confessionibus oppidanos excolere. Hoc exsti-

mulatus amore, ardebat ingenti studio, Deum clare intuendi, atque in ipsius perfectionum cognitionem se totum immergendi: et hinc in omnibus humanis fastidiebat, nec ulla res erat, ut ut plena castae voluptatis, et gratissima sensibus illi describeretur, quam suis oculis, auribus ve dignam existimaret. Siquando suaderetur, ut valetudinis causa domo exiret, relaxaturus parumper animum: *Nolo*, ajebat, *levamentum aliud, nisi omnino Deum*. Interdum respondebat cum illis Augustini verbis: *Fecisti nos, Domine, ad te, et inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te*. Quadam die, cum Socius ejus familiaris ipsum hortaretur, ut scenicis actionibus interesse vellet, quas in Bononiensi Divi Xaverii Seminario Pubes Nobilis tradebat spectandas, multisque laudaret illa delectamenta, quibus oculi, et aures honeste capiebantur: *Atqui*, respondit Dionysius, *in Dei visione me manent his omnibus infinite jucundiora*. Nullibi acquiescebat lubenter, nisi ubi Deum audiret; nec usquam colloquia in longum ire passus est, quin aliqua, quae Deum saperent, consulto insereret. Non erat invenustae rusticitatis homo, qui sermones de Divinis importunus obtruderet; sed longo usu de istiusmodi loquendi edoctus, et semper ad captandam occasionem paratus, in eam dexteritatem se se suaviter insinuandi pervenerat; ut, inchoato quovis colloquio, paulatim Dionysius, nihil tale cogitantibus, qui aderant, rem totam ad coelestia, et praesertim ad Numinis per-

perfectiones converteret. In quibus exponendis, eo loquebatur fervore, ut vultu interdum inflammaretur; eaque copia, et vi verborum, ut audientes facile inflecteret ad Dei amorem, quem praedicabat. Ad haec, perfungebatur mira quadam dulcedine in dicendo, quam pene quis diceret, efficacior, et facundior videri, quoties tractabat coelestia. Profecto plures erant Socii juvenes, qui data opera tempus aucupabantur, cum ille conveniebat infirmos; ut Divina loquentem inaudirent: ac supersunt adhuc, qui palam asserant, nunquam se non doluisse, cum recedebat Dionysius, a cujus ore prodire Divini amoris jacula videbantur. Illo quidem abeunte post ejusmodi colloquia, pluries auditi sunt in haec erumpere, qui aderant: *Sane justus est, ac spectatissimae probitatis Minister! Quam ardet! quam urgetur Divina Charitate!* Intravit olim domesticam officinam, ubi Socii complures erant, ad quos insalutatos, nulla usus praefatione, vultu autem mirum in modum accensus, et fere a sensibus abalienatus, repente prorupit in admirationem beneficiorum Dei, et praecipue ingentis amoris, quem hominibus Deus Homo beneficentissimo Corde manifestavit: haec autem tam inflammatis verbis, tam exquisitis pro re nata cogitatis, ut nemini dubium fuisset, recens venire Dionysium a meditationis ustrina, unde totus ardens extulerat sagittas illas Divini Amoris, quibus animo se convulnerari sentiebant. Alibi etiam sermonem induxit de dignitate, magnitudine,

ac praestanti excellentia sanctissimae Deiparae; cum vero torrentis instar ferebatur in ejusdem perfectionibus ponderandis, repente obmutuit, quasi in mentis alienatione, oculisque unum in locum directis; et mox ad eundem, quocum loquebatur, conversus, ita inquit: *Quantus est Deus! Maria Virgo tanta est, ut in ejus dicenda magnitudine, nulla non haereat humana lingua; haec autem tanta Domina si cum Deo conferatur, minus est quam formica, vix non est nihilum!* Et profitebatur postmodum Socius ille, ad Deum amandum se moveri, quoties meminerat fervidum Dionysii vultum, cum haec verba proferebat. Id satis pro argumento, quod certe in volumen cresceret; si omnia, quae id generis aut vidimus, aut intelleximus, narratione persequi institueremus.

Plura disseminavimus in tota ejus vitae serie de ipsius charitate in homines; quos amavit quidem gratuito, constanter, et nullis amoris terminis praefinitis: nec enim aut dilexit, quod accepisset beneficium; aut diligere cessavit, quod amoris suo dilectus neutiquam responderet; aut hunc, illumve respiciebat, quem benevolentia dignum arbitraretur; sed aequalis vultu, et animo se se omnibus praestabat, illis non demptis, a quibus injuria, san-na, contumelia sibi contigerat. Haec numeris omnibus absoluta charitas tanquam parens fuit illius mirificae dotis, qua tot hominibus, quorum sua est cuique natura, obsequabatur, in
 alio-

aliorum incogitantia connivens, errata suffe-rens, unumquemlibet alloquens, ut privatam cujusque indolem exigere intelligebat: ut neminem non liberaliter habitum a se dimiserit, nullius calamitatem sibi communicatam non comploraverit, nullius prosperitati non plauserit. Ad charitatis trutinam omnia et opera, et verba dimetiebatur; ut nemo unquam sibi merito succenseret: quod si forte aliquis, ut non raro in mortalibus contingit, a falsa quadam opinione infensus illi esset; nihil non tentabat tum blandis verbis, tum officiosis obsequiis, ut hominem deliniret, prorsusque certum faceret de sua in ipsum benevolentia. Perperam crediderat Socius quidam, per illum stetisse, quominus ipse Lauretum contenderet; quam opinionem Dionysius ut avelleret, expensas ei pro itinere suppeditavit. Socium alterum, quem iratum sibi suspicabatur, visitabat quotidie; quod sane non fecit (ut familiaris ejus in arcanis ab ipso intellexit) quin repugnantem naturam egregie vinceret, charitativae victimam immolaret. Charitas eadem linguam ejus temperabat, ne unquam in detractionem offenderet: quoties de aliorum factis mentio incidebat, pronus erat ad laudes; et coorta dubitatione de facti alicujus rectitudine, illico patronus causae insurgebat. Quod si res ita erat deplorata, ut omnino bene loqui non posset; silentio saltem tegebat aliena crimina, etiam ea, quae sibi, aut charis quibuslibet jacturam attulerant. Idque unum in ejusmodi ab illo